

Handläggare: Jan Rönnberg
Telefon: 08-508 10 375

Till
Östermalms stadsdelsnämnd
sammanträde 2009-12-17

Slutrapport gällande projektet Boendestöd till personer med tungt missbruk

Bakgrund

Riksdagen har tidigare beslutat om "Ett kontrakt för livet", som är en statlig satsning på missbrukarvården med totalt 820 mnkr som började 2005.

Länsstyrelsen har disponerat en del av dessa medel som riktat sig till kommunerna. Syftet med stimulansmedlen var att de främst skulle användas till att ge bättre vård och behandling för personer med tungt missbruk i kombination med somatisk och/eller psykiatrisk sjukdom och social utslagning.

Östermalms stadsdelsnämnd beviljades efter ansökan medel från Länsstyrelsen att bedriva projektet Boendestöd till personer med tungt missbruk. Projektet har pågått under två år och påbörjades i maj 2007 och avslutades i maj 2009. Två delrapporter samt ekonomisk redovisning har under projekttiden lämnats till Länsstyrelsen.

Boendestödjarna

I enlighet med projektplanen projektanställdes två boendestödjare i maj 2007. Det var en man och en kvinna. Båda två hade lång erfarenhet från att arbeta inom socialtjänsten i Stockholms stad. Boendestödjarna var tjänstlediga från sina ordinarie arbeten som boendestödjare i Stockholms stad för att istället delta och utveckla detta projekt. De har haft sin stationära arbetsplats i Vuxenenhetens öppenvårdslokal på Sibyllegatan 52 B.

För att ytterligare förstärka boendestödjarnas kompetens har de under projekttiden utbildat sig i KBT-metoden, Motiverande samtal (MI). Denna utbildning anordnades av Maria Beroendecentrum AB. Syftet var att ge boendestödjarna bättre förutsättningar att arbeta med en strukturerad och evidensbaserad metod som bidrar till att höja klienternas motivation till förändring. Boendestödjarna har haft extern handledning varannan vecka tillsammans socialsekreterarna och Vuxenenhetens uppsökare.

Klienterna

Klientantalet har vid olika mättillfällen legat på ca 25 personer med beslut om insatsen boendestöd. Vi har bedömt att det i princip inte går att öka klientmängden ytterligare om kvaliteten på insatsen ska vara god. Boendestödjarna hinner helt enkelt inte med att arbeta med fler. Två tredjedelar av klienterna var män. De flesta har alkohol som huvuddrog. Medelåldern har varit 48 år. Den äldsta är f n 68 år och den yngsta är 21 år. Flertalet har egen lägenhet. Vissa har försöks- eller träningslägenhet. Ett par personer saknar f n eget boende och är placerade på institution, men har trots det behov av boendestöd med syfte att aktivera klienten och förbereda avancemang till mer självständigt boende.

Arbetsmetod

I stort sett har den ursprungliga projektplanen följts mycket väl. När ansvarig socialsekreterare i samverkan med klienten utrett och bedömt att boendestöd kan vara en lämplig insats och informerat vederbörande om insatsen, då har ett s k infomöte bokats in. Boendestödjarna berättar om sitt arbete och det stöd personen kan få. Klienten får sedan fundera om han eller hon är intresserad. Om klienten accepterar insatsen skriver socialsekreteraren ett formellt beslut enligt 4 kap 1 § SoL. Oftast avser insatsen tre månader i taget. En arbetsplan upprättas tillsammans med klienten. Denna följs sedan upp regelbundet. Varje klient har en individuell arbetsplan och behovet hos den enskilde kan naturligtvis se väldigt olika ut. Boendestödjarna har löpande dokumenterat i Stockholms stads dokumentationssystem Paraplyet. Inledningsvis arbetar boendestödjarna tillsammans. I vissa speciellt svåra ärenden fortsätter de vara två hela tiden, medan de i andra ärenden arbetar de mer självständigt med var och en.

Insatsen syftar till att ge den enskilde bättre möjlighet att klara sin dagliga tillvaro och bryta den isolering som många missbrukare lever i. Boendestödjarna arbetar som tidigare nämnts enligt KBT-metoden MI (motiverande samtal). De försöker öka klienternas motivation att bli nyktra och drogfria, eller åtminstone nyktrare och drogfriare än tidigare, så att de klarar av att behålla sina boenden och få en ökad livskvalitet. De stöttar klienterna till ett annat liv. De följer med och försöker länka folk vidare till exempelvis AA/NA, församlingarna på Östermalm, Nobba Brass och Nubbe, länkarna, sjukvården etc. Om någon är i behov av avgiftning på sjukhus kan ibland boendestödet följa med i taxi eller ringa sjuktransport. Vissa med omfattande missbruk har ibland behov av institutionsvistelse under en period. Boendestödet har då som metod att hälsa på och upprätthålla kontakten även under vårdvistelsen, då behovet av boendestöd oftast kvarstår när personen väl flyttar hem igen. Många klienter har stora ekonomiska svårigheter och vissa prioriterar inte alltid hyran. Boendestödjarna kan i dessa ärenden aktivt arbeta med att stödja,

påminna, bevaka att hyran faktiskt betalas in. I de fall det ändå uppstått hyresskulder, försöker boendestödjarna i samråd med klienten hjälpa till med att hitta en lösning, t ex med avbetalningsplaner, söka försörjningsstöd, fondmedel etc.

Effekter

Projektet pågick under två år. De två boendestödjarna har etablerat sig på enheten och socialsekreterarna och övrig personal har fått god kännedom om deras arbetssätt och kan idag lättare bedöma vilka klienter som är lämpliga för insatsen. Även Vuxenenhetens närmaste samarbetspartner; Östermalms beroendemottagning, Beroendecentrum Stockholm, som vi är samlokaliserade med, informerar sina patienter om möjligheten till boendestöd. De flesta klienter är mycket nöjda med insatsen och vill ha förlängda beslut. Ett fåtal har tackat nej. Några har haft ett avancerat missbruk i kombination med låg motivation till förändring, vilket gjort att insatsen inte fungerat i praktiken och därmed avslutats. Samtliga socialsekreterare (fem) har mycket goda erfarenheter av boendestödet. Klienterna ges större möjlighet att klara nykterheten på hemmaplan. I enskilda ärenden har vi kunnat konstatera att missbruket minskat i omfattning. I samtliga ärenden ger insatsen en ökad kännedom om klienten, vilket inte är konstigt då boendestödjaren kan få en närmare relation till klienten då de träffas relativt ofta och dessutom i deras hemmiljö. I vissa fall har vi kunnat konstatera att klienten faktiskt har ett ännu större och allvarigare missbruk än vad som framgått när klienten har utretts av socialsekreteraren på kontoret. Det beror ofta på att många missbrukare har ett relativt förnekande förhållningssätt, vilket ingår i sjukdomsbilden. När klienten blir tryggare med boendestödjaren så är det lättare för dem att vara ärliga om sitt missbruk, vilket naturligtvis underlättar rehabiliteringen. Att insatsen boendestöd för missbrukare har positiva effekter har fastslagits av Socialstyrelsen i de nationella riktlinjerna för missbruks- och beroendevård från 2007. Det framgår bla att boendestöd ger en förbättrad social situation samt minskar risken för återfall i missbruk.

Insatsen boendestöd för missbrukare är kostnadseffektiv, då dessa klienter får betydligt större förutsättningar att behålla sina egna boenden och möjliggöra goda resultat i tränings- och försöksboenden. En hemlös person som behöver placeras på ett stödboende kostar ca 500 – 1000 kr/dygn beroende på vilket hjälpbehov personen har.

Vi har inte kunnat se några negativa effekter av projektet. Det största problemet har varit att efterfrågan periodvis varit större än tillgången på boendestöd, vilket inneburit att vi behövt göra en viss prioritering bland klienterna.

Vad tyckte klienterna

En enkät delades i februari 2009 ut till de klienter som hade ett pågående boendestöd. Av 25 klienter svarade 12 , vilket motsvarar 48 %. Tyvärr är bortfallet för högt för att med säkerhet kunna dra slutsatser. Vi får nöja oss med att tendenser kan skönjas. Nedan följer de frågor som fanns på enkäten samt vad klienterna svarade. Under punkten *övrig kommentar* lämnade fyra klienter korta kommentarer vilka redovisas.

1. Hur fick du information om att det fanns bistånd i form av boendestöd?

Genom socialsekreterare	67 %	(8 av 12)
Genom Östermalms beroendemottagning	33%	(4 av 12)
Genom hemsidan		
Genom bekanta		
Annat sätt, såsom		

2. Hur har bemötandet varit från boendestödet ?

Mycket bra	67%
Bra	34%
Varken bra eller dåligt	
Dåligt	
Mycket dåligt	

3. Vilket förtroende har du för boendestödjarna ?

Mycket stort	58%
Stort	42%
Varken stort eller litet	
Litet	
Mycket litet	

4. Har dina boendestödjare den kompetens som behövs för att ge dig det stöd du behöver ?

Helt och hållet	58 %
I stor utsträckning	33%
Varken eller	
I liten utsträckning	8 %
Inte alls	

5. Har du fått hjälp och stöd i den omfattning du behövt ?

Helt och hållet	50%
I stor utsträckning	42 %
Varken eller	8 %
I liten utsträckning	
Inte alls	

6. Vilket inflytande har du haft över utformandet av boendestödet ?

Mycket stort	25%
Stort	75%
Varken eller	
Litet	
Mycket litet	

7. Har kontakten med boendestödet bidragit till att du fungerar bättre i ditt dagliga liv ?

Mycket bättre	17%
Bättre	58%
Varken bättre eller sämre	25%
Sämre	
Mycket sämre	

8. Bidrar insatsen till att du minskat ditt drickande och/eller användande av droger?

Mycket stort	17%
Stort	25%
Varken eller	58%
Litet	
Mycket litet	

9. Vad tycker du som helhet om kontakten med boendestödet ?

Mycket bra	58%
Bra	42%
Varken bra eller dåligt	
Dåligt	
Mycket dåligt	

10. Övrig kommentar:

”Varit alkoholfri hela tiden”

”Mycket tacksam för hjälpen”

”Skönt med social kontakt”

”Utan boendestöd skulle jag inte klara mig just nu”

Sammanfattningsvis visade enkätundersökningen att klienterna hade en positiv syn på insatsen och det stöd som gavs.

Fortsättning efter avslutad bidragstid

Projektet avslutades i maj 2009. Med anledning av projektets framgång permanentades verksamheten i direkt anslutning till att projektet avslutades. De två boendestödjarna som varit med hela projekttiden anställdes därmed på Vuxenheten.